

## **ОСОБЛИВОСТІ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА**

На результати підприємницької діяльності на зовнішніх ринках можуть впливати

В умовах розширення глобалізації світового економічного розвитку, поглиблення інтеграційних процесів і загострення конкуренції у міжнародному середовищі подальший ефективний розвиток суб'єктів господарювання, зростання прибутковості, розширення ринків збуту, отримання нових технологій та обмін досвідом, ефективна інтеграція до міжнародної системи виробництва тощо багато в чому визначаються можливостями інтернаціоналізації господарської діяльності підприємств. Остання, своєю чергою, пов'язана з додатковим ризиком порівняно з оперуванням на внутрішньому ринку. Разом з тим, особливості проявів зовнішньоекономічного ризику та інструментарій управління ним наразі опрацьовані недостатньо.

Специфіка прояву ризиків зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) пов'язана з тим, що підприємство, яке виконує операції на зовнішньому ринку, опиняється в новому, незнайомому для нього середовищі діяльності. При цьому кожний без винятку зарубіжних ринок має певні особливості, які необхідно враховувати.

Основними ризиками ЗЕД є такі: ризики, пов'язані з вибором країни здійснення зовнішньоекономічної операції (політичні і макроекономічні); ризики, пов'язані з вибором іноземного партнера; маркетингові (галузеві, інформаційні, інноваційні), валютні, комерційні, транспортні, митні тощо [1; 2].

Серед основних причини, що збільшують ризик ЗЕД, які за ознакою можливості впливу з боку підприємства традиційно класифікуються на внутрішні і зовнішні, найчастіше виділяють: нестабільність економічних процесів у зарубіжних країнах і недостатність інформації про стан їх економіки, торговельне і валютне регулювання, нестабільність державної влади і неефективність проваджуваної нею економічної політики, особливості державного устрою і законодавства, різка поляризація інтересів різних соціальних груп, етнічні і регіональні проблеми, відсутність чітких цілей діяльності суб'єкта ЗЕД тощо [1; 3].

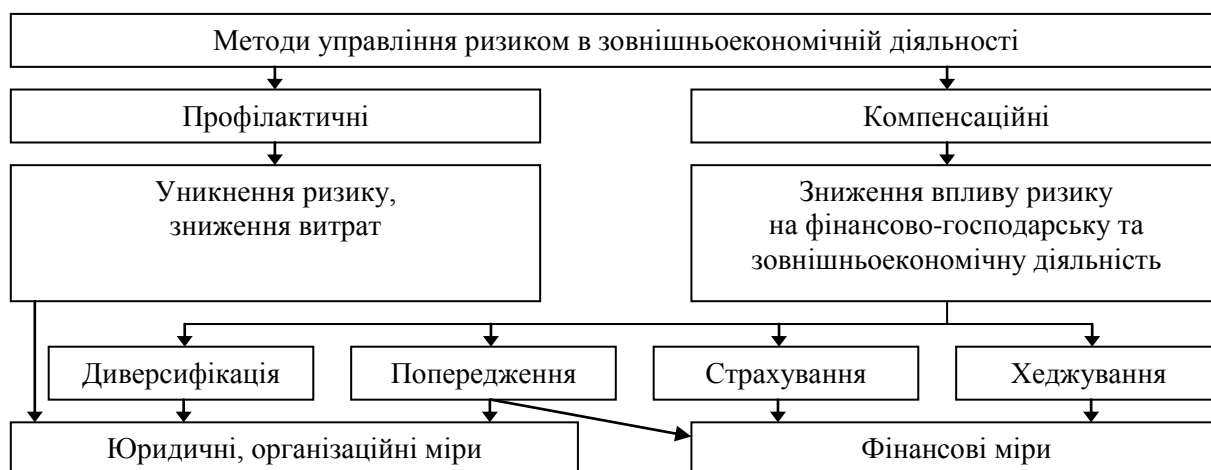
Відтак, головною особливістю ризик-менеджменту ЗЕД є необхідність урахування різних середовищ діяльності.

Управління зовнішньоекономічними ризиками спрямоване на зменшення невизначеності у діяльності суб'єктів ЗЕД, розробку, прийняття більш точних планів ЗЕД, оптимізацію використання всіх видів ресурсів і, як результат, на підвищення стабільності й ефективності діяльності підприємства як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках.

Загальний концептуальний підхід до управління ризиком зовнішньоекономічної діяльності підприємства полягає у виявленні можливих ризикових наслідків угод; у розробці засобів, що запобігають чи зменшують розмір збитку від впливу неврахованих ризикових факторів і непередбачених обставин; реалізації такої системи адаптування підприємництва в

зовнішньоекономічній сфері до ризиків, яка дозволяє нейтралізувати чи компенсувати негативні ймовірні результати.

В узагальненому вигляді процес управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності передбачає такі етапи: ідентифікація ризиків і розробка стратегії управління ними; обґрунтування і вибір методів управління ризиками (рис. 1); контроль реалізації стратегії, підведення підсумків та оцінка результатів з управління ризиковими випадками. При цьому результати кожного етапу формують вихідні дані для наступних етапів, створюючи, у такий спосіб, систему ухвалення рішень зі зворотнім зв'язком. Така система забезпечує максимально ефективно досягнення зовнішньоекономічних цілей, оскільки одержані на кожному з етапів знання дозволяють коригувати не лише методи, але і самі цілі ризик-менеджменту.



**Рис. 1. Систематизація методів управління ризиками ЗЕД**

Таким чином, за сучасних умов господарювання, які характеризуються політичною, економічною і соціальною нестабільністю багатьох економік, для ефективного менеджменту зовнішньоекономічних ризиків необхідно застосувати цілу низку методів, що своєю чергою, потребує розробки комплексного механізму ризик-менеджменту ЗЕД підприємства. Обґрунтування його складових становитиме предмет подальших досліджень.

#### **Список джерел:**

1. Рум'янець А.П. *Зовнішньоекономічна діяльність : навч. посіб. 2-ге вид. перероб та доп.* / А. П. Рум'янець. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.

2. Свідерська А. *Поняття та класифікація ризиків у зовнішньоекономічній діяльності підприємства* / Антоніна Свідерська // *Галицький економічний вісник.* – Тернопіль : ТНТУ. – 2014. – Т. 46. – № 3. – С. 113-121.

3. Тюріна Н. М. *Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посіб.* / Н. М. Тюріна, Н. С. Карвацка. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 408 с.